

מעוות של חנוכה

עיבד אמנון בקר על פי שלום עליכם
(המחזה הוצג בשנות השבעים ע"י חוג לדרמה ביזרעאל)

המקום: בית בעיירה יהודית. הזמן: ליל נר ראשון של חנוכה. בצד חדר גדול עומד האב ומתפלל. בצד השני משחקים מוטיל ושלום בסביבון. דלת אחת מובילה למטבח. דלת שניה היא הכניסה לבית.

הדמויות

אבא

אמא

הדוד בני

המשרתת בריינה,

הדוד זיידיל

הדוד איידיל

שלום

מוטיל

מוטיל

הוא נפל על ה שיין! הוא נפל על ה שיין! מה משמע שיין?

שלום

שיין משמע שתוק. הלא אבא עומד בתפילת שמונה-עשרה ואסור להפריעו.

מוטיל

הגד לי, מה משמען של האותיות בסביבון? שכחתי.

שלום

מוח של חתול. נון – נס. גימל – גדול. הא – היה. שיין – שם.

מוטיל

ומה פירוש כל זה?

שלום

פירוש כל זה הוא כי נון הוא נודניק. גימל הוא גדול. הא הוא הא לך ושיין – שיעור. נודניק גדול הא לך שיעור.

מוטיל

נודניק אתה!

שלום

אני?! (אומר להתנפל עליו)

אבא

(תוך כדי תפילה מרמז בידיו) אי! אה!... שהוא נוטה שמיים ויוסד ארץ.. ביום ההוא יהיה השם אחד ושמו אחד.. את אמא!

שלום

(מנסה להבין רמזי אבא) גפרור?

אבא

אי אה אי... ועל כן נקוה לך.. אי נו.. אה!!

מוטיל

מאכלת?

שלום

מספריים?

מוטיל

העלי של המכתש?

אבא

ביום ההוא יהיה אדוני אחד ושמו אחד... את אמא!! קראו לאמכם, שקצים סתומי מוח.
שתבוא ותשמע ברכת נר ראשון של חנוכה...

שלום ומוטיל

אמא! מהר... אמא!! נרות של חנוכה!!

(אמא ובריינה ממהרות פנימה. שתיהן היו עסוקות בהכנת לביבות. פניה של בריינה
מפוייחים בלא ידיעתה, וזה מצחיק את הילדים)

מוטיל ושלום

חה! חה! חה!

אבא

הס, שקצים!

אמא

מה הצחוק הזה פתאום?

בריינה

בושה וחרפה. כך לצחוק בהדלקת נרות!?!?

אבא

ברוך אתה אדוני אלוהינו מלך העולם.. אשר קידשנו במצוותיו וציוונו להדליק נר של
חנוכה...

אמא ובריינה

ברוך הוא וברוך שמו... אמן.

בריינה

אוי... אבינו שבשמיים, אל רחום וחנון. הנה הגענו גם לחנוכה הזאת...

אבא

הנרות הללו שאנו מדליקין...

שלום

(למוטיל) נו,

מוטיל

מה נו?

שלום

נו תיגש אליו ותגיד לו.

מוטיל

למה דוקא אני?

שלום

מפני שאתה הקטן

מוטיל

שמא להיפך? תיגש אתה מפני שאתה הגדול?

אבא

ילדים ... הנה לכם מעות של חנוכה... אבל...

מוטיל ושלום

כן, אבא...

אבא

אוי לכם ואבוי לכם אם תגרמו מהומה וחרפה וכלימה, כמו שעשיתם בחנוכה אשתקד, הו!

שלום ומוטיל

(עטים על מעות החנוכה ופורצים במחול ובזמר)

חורף טורף צורב קור
 על החלון פרחי כפור
 ובבית רב האור
 רב האור, רב האור!

נרות אורות דולקים דום
 נעים זעים כבחלום
 ובבית רב החום
 רב החום! רב החום!

בארובה עוגה עג
 רוח בודד על הגג
 ובבית שמחת חג
 שמחת חג! שמחת חג!

(נפתחת דלת הכניסה והדוד בני נכנס)

הדוד בני

שמחת חג! שמחת חג! שמחת חג! אה.. חבר לצים. על מה השמחה וההילולה? אה? הנה
 מעות של חנוכה.. ומאבא כבר קיבלתם?

שלום

עדיין לא! הדוד בני.

אבא

מה!!!! עוד לא קבלתם ממני מעות של חנוכה???

בני

אי אי אי... כמה אוהב אתה את ילדיך! והרי זה אחי...

אבא

הנני עליכם בני שחת, שדפון וירקון וקדחת! הלואי ותהיו זה כפרת עצמותיו של זה, יאכלו
 התולעים את בשרכם!!!!

(אמא ובריינה מתפרצות, בלא להשגיח בדוד בני)

אמא

אוי וי! שוב עומד הוא להרוג את צאצאיו חיים! על גופתי! לא תגע בהם כל עוד אני חיה!
בריינה! אל תניחי לו לגשת אליהם!

אבא

לא נתתי מעות של חנוכה, לא נתתי?!

אמא

נתת או לא נתת?

בריינה

(חוקרת את הילדים) נתן או לא נתן? הה! שקצים! (רואה את הדוד בני) אה ... הדוד בני

מוטיל

נתן... אי אי נתן.

אמא

נו, הרי מודים שנתת. ועל מה הריב בנר ראשון של חנוכה? מוטב תשבו לשחק בדמקה,
אתה ואחיק, ושלא נדע מצרות יותר.

שלום

משחקים בדמקה? אני ארוץ להביא פולים שחורים ולבנים.

מוטיל

אני! אני! (מוטיל ושלום יוצאים)

אבא

שא! וכי לעולם לא יפסיקו שני האחים האלה לריב על כל דבר שטות!?

אמא

אחים – דרכם לריב. בואי, בריינה, למטבת. צריך להשגיח על הזאטוטים שלא ימשכו כמה
לביבות טריות יחד עם הפולים.

(בריינה ואמא יוצאות גם הן. אבא ובני נותרים).

אבא

משחקים?

(שלום ומוטיל חוזרים במרוצה, מניחים את הפולים ויוצאים)

בני

נו?

אבא

אבל תנאי אחד יש לי. את הנעשה אין להשיב, אה!?

בני

נו? (עורכים את המשחק ושוקעים בו)

אבא

איזו דרך ישרה שיבור לו האדם...? אם אלך לכאן, ילך הוא לשם. ואם אלך אני לשם..
ילך הוא לכאן.. אולי מוטב שאניח גם לזאת וגם לזאת ואפנה על ימין...

בני

על ימין.. על ימין...

אבא

אלא מה אני חושש? שמא יפנה הוא אחור ויכני משמאל? אם כן אפנה אני לכאן ואכהו
מכה כפולה ומופלת.. ואם תמצא לאמור: מתכוון הוא לקפחני דוקא במקום הזה ולהכותני
מכה משולשת??

בני

משולשת, משולשת... משולשת?

(נכנסים שלום ומוטיל)

שלום

מתי יבואו הדודה איידיל והדוד זיידיל?

מוטיל

הדוד זיידיל? תמיד הוא מעניק סטירות לחי.

מוטיל

אבל גם הרבה מעות של חנוכה.

מוטיל

... דוד בני!

בני

מי קרא בשמי, שקצים?

אבא

אם כן, בני, הלא טיפש אתה. טיפש גדול ונורא. אין מזל היום לפוליך הלבנים.

בני

ואתה, אחי, אף אתה טיפש גדול.

אבא

הלא התנינו שאת הנעשה אין להשיב?

בני

אבל אני עוד לא זזתי. וכל זמן שאני מחזיק עוד בפול, הרשות בידי לחזור בי!

אבא

לא דוקא, אומר אני! לא תהיה תפארתך על הדרך הזאת!

בני

השקצים האלה הסיחו את דעתי...

אבא

תירוצים תמיד אתה מוצא! מה לשקצים ולמנהגך להתחרט במשחק הדמקה? אסור לשחק

אתך וזהו!

בני

ואני אומר כי השקצים...

מוטיל

(לאחר ריב אילם עם אחיו) אההה! שלום גזל ממני את כל מעות החנוכה שלי!!

שלום

שתוק, חמור חמורתיים. אנחנו משחקים בסביבון ואני זוכה במעותיך ביושר.

מוטיל

לא נכון, אינני יודע להבדיל בין האותיות ואתה מרמה אותי!

שלום

אני? מרמה? ידעתי שאסור לשחק אתך בסביבון על מעות של חנוכה. תמיד יש לך תירוצים!

מוטיל

לא נכון! החזר לי את מעות החנוכה שלי!

בני

נכון מאד. בני נעוות המרדות. שתי פקועות להכעיס.

אבא

ועכשו הנה צדקתם! אין לכם מעות של חנוכה.

בני

ויש לכם לקח טוב עבור רשעותכם.

שלום ומוטיל

אמא! אמא!!!

אבא ובני

...אמא ... אמא...

אמא

(פורצת פנימה עם בריינה) מה יש לכם אפרוחי האומללים?

בריינה

תיפח רוחכם בנר ראשון של חנוכה...

(נכנסים הדוד זיידיל והדודה איידיל)

זיידיל

יום טוב וחג שמח לכם. רואה אני כי הכל על מקומו בא בשלום. גשו הנה שקצים...

שלום ומוטיל

חג שמח לכם, הדוד זיידיל והדודה איידיל.

זיידיל

והנה מעות של חנוכה. (מושך באזניהם של הילדים)

שלום ומוטיל

אי... אי...

איידיל

שומו שמיים.. אל תהרוג אותם, זיידיל.

זיידיל

אני? אני הלא נותן רק את המגיע.. לא כן, שקצים? ומעות של חנוכה מאבא ומהדוד בני,

כבר קיבלתם?

שלום ומוטיל

לא...

אבא ובני

מה?! לא קבלתם?!

אבא

ממזרים! הנה תקבלו עכשו באבי אביכם!

בני

ליצנים להרע ולהכעיס!

אמא

הצילו! שוב הם מבקשים את נפש ילדי!

אבא

איפה האנטיוכוסים המנוולים הללו!

איידיל

הא! אני מתעלפת...

כולם בערבוביה

איפה... הצילו... שלא תיגעו... מעות של חנוכה.. שלום מחמדי..

מוטיל! פשפש רשע.. אני מתעלפת!!

(תוך כדי מהומה בתוך הבית רודפים אבא ובני אחרי שני הילדים. בריינה ואמא מגוננות עליהם, שעה שאיידיל כמעט מתעלפת וזיידיל אובד עצות. לסוף ניצב אבא מול אמא המגוננת על הילדים. בריינה ובני נעלמו. זיידיל ואיידיל בתווך.)

אמא

לא תשלח בהם ידך.

איידיל

אני מתעלפת... אני מתעלפת..

זיידיל

די לך. כבר לא צריך להתעלף.

אבא

והיכן בני?

אמא

ואיפה בריינה?

(בני ובריינה יוצאים סמוקים מהמטבח. בידיהם הלביות)

בני

הנה הלביות לחנוכה...

בריינה

כן... כן... חג שמח לכם.

שלום ומוטיל

מזל טוב!

איידיל

הה! אני מתעלפת!!!

אבא

ילדים! קחו את מעות חנוכה שלכם וצאו מפה מיד!

אמא

איזה חג! איזה נר ראשון של חנוכה...

כולם

חורף טורף צורב קור

על החלון פרחי כפור

ובבית רב האור

רב האור. רב האור.

נרות אורות דולקים דום

נעים זעים כבחלום

ובבית רב החום

רב החום. רב החום.

בארובה עוגה עג

רוח בודד על הגג

ובבית שמחת חג

שמחת חג. שמחת חג.

אבא

די! שדים רעים! הא לכם מעות של חנוכה, הה? (מתנפל עליהם ולוקח את המעות) הלא טענתם קודם שעדיין לא קיבלתם מעות, לא כן, הדוד בני?

סוף?